

Tylppöorapihlaja

Trubbhagtorn
Crataegus monogyna

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Suippuorapihlajaa (*C. rhipidophylla*) muistuttava tylppöorapihlaja on kesäkuussa kukkiva, 3–6 m korkea piikkinen pensas tai puu, jonka latvus on pallomainen. Korvakkeet ovat pitkulaiset, suipot ja ehytlaitaiset (suippuorapihlajalla sahalaitaiset). 3–5 cm pituinen lehtilapa on vastapuikea–vioneliömäinen, parijakoinen–pariosainen, päältä vihreä, alta harmaanvihreä ja molemmin puolin kalju. Lehtiliuskat ovat tylpät ja ehytlaitaiset (suippuorapihlajalla suipot ja sahalaitaiset), kärjestä heikosti hampaiset. Lehtiruoti on 20–25 mm pituinen. Punainen hedelmä on munanmuotoinen.

Elinympäristö ja levinneisyys

Tylppöorapihlaja on mereinen laji, joka kasvaa lehdoissa, lehtoniityillä, pellon-, metsän- ja tienreunapensaikoissa. Lajia esiintyy harvalukuisena Ahvenanmaalla ja Varsinais-Suomen saaristossa.

Nykytila ja uhkatekijät

Tylppöorapihlajan kasvupaikat ovat vähentyneet sopivien elinympäristöjen pensoittuessa ja kasvaessa umpeen laidunnuksen loputtua. Varjoisissa ja tiheissä pensaikoissa on uudistumisen ongelma ja monet esiintymät käsittävätkin yhden tai muutaman pensaan tai puun. Myös risteytyminen uhkaa tylppöorapihlajaa. Noin puolet nykyisistä kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Valoa vaativa piikikäs tylppöorapihlaja on hyötynyt laidunuksesta, kun karja on syönyt sen piikittömiä kilpailijoita. Tylppöorapihlajan kasvupaikka voidaan pitää riittävän avoimena raivaamalla varovasti muita pensaita ja puita. Muun muassa Saaristomeren kansallispuiston kasvupaikkoja on hoidettu raivaamalla ja aloittamalla laidunnus uudelleen.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Hämet-Ahti L., Palmen, A., Alanko P. & Tigerstedt, P.M.A. 1992. Suomen puu- ja pensaskasvio. 2. uudistettu painos. Dendrologian seura, Helsinki. 373 s.
- Väre, H. & Kiuru, H. 2006: Suomen puut ja pensaas. Metsäkustannus Oy, Hämeenlinna. 249 s.
- Korvenpää, T. 2012. Tylppöorapihlaja – *Crataegus monogyna* ja suippuorapihlaja – *Crataegus rhipidophylla*. Teoksessa: Ryttylä, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 129–131. Tammi, Helsinki.

Kuva: Jouko Rikkinen, CC BY-NC 4.0, [Pinkka \(helsinki.fi\)](https://www.pinkka.fi)